

УДК 631.11

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Л.Т. Гораль, д.е.н.,

М.В. Щурик, д.е.н.,

Івано-Франківський університет права ім. короля Данила Галицького,
м. Івано-Франківськ

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЇ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Анотація

Досліджується нинішній стан використання, збереження, охорони природних ресурсів у Карпатському макрорегіоні. Особлива увага відведена оцінці екології як компоненти, завдяки якій забезпечується належне відтворення ресурсів природи, вирішення соціальних завдань. Проаналізовано джерела та обсяги фінансування потреб збереження, покращення та охорони земель АПК, лісогосподарських земель, водних ресурсів тощо. Обґрунтована необхідність формування нової моделі фінансування природо-ресурсного потенціалу в Україні. Доводиться потреба проведення інвентаризації усіх видів вітчизняних природних ресурсів. Оцінено вплив ринкових засад розвитку економіки на фінансове забезпечення потреб збереження екології вітчизняного природно-ресурсного потенціалу. Пропонуються нові підходи до залучення фінансових ресурсів із метою покращення екології природоресурсної сфери Карпатського макрорегіону. Особливо важливе місце відведено участі держави та органів місцевого самоврядування в процесах організації фінансового забезпечення екології природних ресурсів, формуванню якісно нових засад їх оцінювання.

Ключові слова: екологія, фінансування, інвестиції, збереження, цінності, бюджет, розвиток.

Л.Т. Гораль, д.э.н.,

Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа,

М.В. Щурик, д.э.н.,

Ивано-Франковский университет права им. короля Даниила Галицкого,
г. Ивано-Франковск

ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОЛОГИИ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

Аннотация

Исследуется нынешнее состояние использования, сбережения, охраны природных ресурсов в Карпатском макрорегионе. Особое внимание отведено оценке экологии как компоненты, благодаря которой обеспечивается надлежащее воспроизводство ресурсов природы, решение социальных задач. Проанализированы источники и объемы финансирования потребностей сбережения, улучшения и охраны земель АПК, лесохозяйственных земель, водных ресурсов и др. Обоснована необходимость формирования новой модели финансирования природно-ресурсного потенциала в Украине и проведения инвентаризации наиболее важных видов отечественных природных ресурсов. Оценено влияние рыночных основ развития экономики на финансовое обеспечение потребностей сбережения экологии отечественного природно-ресурсного потенциала. Предлагаются новые подходы к привлечению финансовых ресурсов с целью улучшения экологии природно-ресурсной сферы Карпатского макрорегиона. Особенно важное место отведено участию государства и органов местного самоуправления в процессах организации финансового обеспечения экологии природных ресурсов, формированию качественно новых засад их оценивания.

Ключевые слова: экология, финансирование, инвестиции, сохранения, ценности, бюджет, развитие.

Liliana T. Horal, Doctor of Economic Sciences,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

Mykhail V. Schuryk, Doctor of Economic Sciences,
King Danylo Galician Ivano-Frankivsk University of Law, Ivano-Frankivsk

FINANCIAL SUPPORT OF NATURAL RESOURCES ECOLOGY

Annotation

The current status of usage, preservation, protection of natural resources in the Carpathian macro-region is studied. Special attention is paid to assessment of the ecology as a component by which proper reproduction of natural resources, solving social problems is ensured. Sources and scales of funding of the preservation, improvement and protection of agroindustrial complex lands needs, forestry land, water and so on are analyzed. The necessity of building a new financial model for natural-resource potential in Ukraine and the need for an inventory of all types of domestic natural resources is explained. The influence of market principles of economic development on the financial provision of the needs of ecology preservation of the domestic resource potential is estimated. New approaches to attract financial resources to improve the environment and natural resource sphere of the Carpathian macro-region are proposed. Especially important role is given to the participation of state and local governments in the process of providing financial ecology of natural resources, development of new principles of estimation.

Keywords: ecology, finance, investing, saving, value, budget development.

Постановка проблеми. Недостатнє фінансування потреб збереження й покращення екології природних ресурсів в Україні, відсутність дієвих механізмів екологобезпечного розвитку призводить до перманентного погіршення стану екосфери, посилення депопуляційних процесів у природоресурсній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність покращення та удосконалення чинного механізму фінансування потреб збереження екології земель сільськогосподарського й несільськогосподарського призначення, лісових і водних ресурсів, навколишнього середовища продовжує нині знаходитись у центрі досліджень багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних учених, відповідних державних відомств і міністерств, бізнесових структур, громадськості тощо. При цьому більшість дослідників природно-ресурсного потенціалу акцентують свою увагу на потребі збереження природних ресурсів та запровадженні нових, інноваційних засад до їх використання та охорони. Передусім це стосується імплементації у відтворювальний процес продуктів інноватики. У нових глобальних проектах інтенсивно зростаючі економіки, які дедалі більше вимагатимуть ресурсів зростання (і насамперед природних), дуже швидко сформується новий конфлікт інтересів за ці ресурси, подолати які без нового інноваційного піднесення, яке б вело до економного витрачання ресурсів і масового використання нових інноваційних технологій гуманітарного характеру, буде дуже важко і малоімовірно, оскільки це безконфліктний шлях [1, с. 11].

У свою чергу імплементація новітніх досягнень науки і техніки у процеси, пов'язані зі збереженням і покращенням екології природних ресурсів зможе бути забезпечена завдяки збільшенню надходження капіталу безпосередньо

у вітчизняний сектор науки, який, на жаль, з кожним роком недофінансовується. Як наслідок, – гальмується генезис новацій, які би дозволили покращити екологію. Проходить зменшення реальних витрат на наукову і науково-технічну діяльність. Також продовжується скорочення питомої ваги загального обсягу зазначених витрат у ВВП до 0,73% у 2011 р., тоді як навіть у кризовому 2009 р. вона становила 0,86%, у тому числі за кошти державного бюджету – 0,29 та 0,37% відповідно [2, с. 103]. Зрозуміло, що така індиферентність чинної влади до наукової сфери, постійне скорочення фінансування затрат на її розвиток унеможливорює збереження та поліпшення використання природних ресурсів, включаючи екологію. Очевидно цим пояснюється відсутність в Україні науково-обґрунтованих засад відновлення регенеративних властивостей рослинного і тваринного світу, охорони навколишнього середовища. Передусім це стосується деструктивів розвитку економічної науки, предметом дослідження якої продовжує залишатися виробнича сфера та розподіл матеріальних благ, про що переконливо доводить В. Мунтіян. Вітчизняна економічна наука не може вирішити назрілі глобальні проблеми збереження природних ресурсів, покращення екології, оскільки займається дослідженням виробництва і розподілу матеріальних благ і не цікавиться проблемами прородокористування [3, с. 37].

Недооцінка ролі й значущості збереження екології природно-ресурсного потенціалу в нашій країні, на нашу думку, є однією з причин недостатності їх фінансового забезпечення. Така недалекоглядна політика призводить до погіршення, а то й втрати регенеративних властивостей багатьох видів природно-ресурсного потенціалу, надмірної забрудненості земельного фонду, лісових і водних ресурсів, усього навколишнього середовища. Дослідження науковцями причин погіршення екології засвідчують те, що лейтмотивом, цінностями розвитку в процесі використання природно-ресурсного потенціалу в нашій країні продовжують залишатися економічні інтереси, які часто призводять до порушення збалансованості між економічними й онтологічними законами. Це при тому, що вітчизняним законодавцем прийнято закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» № 963 від 19 червня 2003 р., в якому у переліку основних принципів здійснення державного контролю чітко задекларовано пріоритет вимог екологічної безпеки у використанні земельних ресурсів над економічними інтересами, повне відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення земельного законодавства України [4, с. 48]. Законодавчо нині не забезпечена також охорона інших видів природних ресурсів. Крім того, соціумом не дотримуються вимоги збереження природних ресурсів, поліпшення їх екології. Однією з причин їх порушення залишається слабка

здіяність у цьому процесі фінансових інструментів, а також відсутність чітких засад організації фінансового забезпечення процесів відтворення природно-ресурсного потенціалу, всього навколишнього середовища.

Постановка завдання. Дослідити причини, які гальмують і унеможливають належне фінансове забезпечення процесів використання, збереження, охорони природних ресурсів, спричиняють погіршення їх екологічного стану. Запропонувати заходи, спрямовані на покращення екології в Карпатському макрорегіоні.

Результати дослідження. Дослідження природних ресурсів у Карпатському макрорегіоні свідчить про перманентне погіршення їх екологічного стану. Ігнорування потребами збереження екології природо-ресурсної сфери, як засвідчують ретроспективні дослідження, було властиве практично в усі періоди перебування досліджуваної території під поневоленням іноземних держав. Виснажливі засади використання та охорони природних ресурсів чітко простежувались під час перебування Карпатського макрорегіону під поневоленням Польщі, Румунії, Австро-Угорщини тощо. Природно-ресурсна політика європейських держав спричиняла надмірну експлуатацію корисних копалин, вирубування лісів, зростання засміченості землі і водних ресурсів, забрудненість навколишнього середовища тощо. Тодішні власники і користувачі не обтяжували себе також потребами інвестування капіталу для потреб збереження екології, покращення регенеративних властивостей рослинного і тваринного світу. Фінансові кошти спрямовувались переважно на експлуатаційні потреби, нарощування обсягів залучення природних ресурсів у виробничу сферу. Слід взяти до уваги й те, що незважаючи на зростання антропогенного й техногенного навантаження, збалансованість між економічними й онтологічними законами, їхній розвиток забезпечувався природною сферою без додаткового втручання людини.

Особливо значних руйнувань зазнав природно-ресурсний потенціал Карпатського макрорегіону після Другої світової війни, у період перетворення його з так званого аграрного в індустріальний, під час якого значно інтенсифікувались процеси залучення в обіг багатьох традиційних і нових видів ресурсів. В цей час швидко створювались підприємства лісогосподарського комплексу, будувались гідроелектростанції, хімічні заводи та металургійні комбінати. Крім того, в післявоєнні роки в лісах макрорегіону інтенсивно розміщувались ракетно-ядерні та хімічні військові бази, що створювало небезпеку не лише для природно-ресурсного потенціалу, а й місцевого населення. За результатами «індустріалізації» практично повністю було вичерпано запаси вуглеводневих ресурсів та інших корисних копалин, до критичної межі вирубано лісодеревину, забруднено й

засмічено унікальні водні ресурси. Саме тому нині на межі зникнення перебувають представники багатьох видів тваринного і рослинного світу. Значного руйнування та забруднення за результатами будівництва багатьох шкідливих і небезпечних виробництв зазнало навколишнє природне середовище, атмосфера тощо.

Зрозуміло, що кампанія перетворення Карпатського макрорегіону з аграрного, оздоровчого, відпочинкового, рекреаційного в індустріальний отримала адекватне фінансове *забезпечення*. Натомість природоохоронні заходи, незважаючи на завдану шкоду природі внаслідок таких трансформацій, не отримали належного фінансування. Заходи збереження, покращення, охорони природи у той час фінансувались, як правило, за залишковим принципом, оскільки домінуючими слугували матеріальні, економічні інтереси тодішньої економічної системи.

Проголошення незалежності нашої держави, перехід на ринкову економічну модель відтворення природних ресурсів не забезпечило запровадження якісно нових теоретичних і методологічних засад їх розвитку. Атмосферне повітря, землі сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення, лісові та водні ресурси продовжують експлуатуватись на згубних засадах. Як наслідок, стан екології природно-ресурсного потенціалу продовжує зберігати стабільну тенденцію до погіршення. Парадокс полягає також в тому, що в період запровадження в Україні ліберальної економічної моделі майже повністю було знищено підприємства реального сектора, що мало би зменшити шкідливий їхній вплив на природно-ресурсний потенціал. Однак цього не вдалося досягнути.

Відомо, що лейтмотивом запровадження ринкових засад відтворення природних ресурсів, панацеєю розвитку була проголошена приватна форма власності на абсолютну більшість ресурсів природи. Крім того, значно були ущерблені права держави, які обмежили втручання її інститутів у процеси, пов'язані з використанням та відновленням природно-ресурсної сфери. Аналіз переконливо доводить, що якихось позитивних, суттєвих змін щодо фінансового забезпечення збереження екології природних ресурсів також не було досягнуто. Внаслідок таких перетворень державні органи фактично були позбавлені права здійснювати контроль за використанням природно-ресурсної сфери, можливостей запровадження більш дієвих фінансових санкцій до власників та користувачів, які порушують вимоги збереження екології. В інституціональному аспекті нелібералізм зробив державу і її регулюючу практику публічним ворогом номер один. Маніпулюючи (треба визнати, чудово) суспільною думкою через ЗМІ і, на жаль, через частину наукового співтовариства, особливо через економістів, ліберали нав'язують концепцію «малої» (читай : слабкої) держави і мінімізації її втручання в

спонтанні ринкові процеси, хоча саме держава є, поряд із ринком, суперінститутом сучасного господарства [5, с. 61]. Саме держава, місцеві органи самоврядування є тими інститутами, від яких залежить результативність і дієвість законів збереження природних ресурсів як найбільш цінної складової (нерукотворної) частини національного багатства.

Дослідження показують, що запровадження нового механізму фінансування збереження екології в нашій країні потребує очищення провладних структур, оскільки значна частина нинішніх державних чиновників маючи у приватній власності землю, водоресурсні джерела, лісогосподарські ресурси, інші природні багатства часто використовують їх для задоволення власних, а не суспільних потреб. Більшість із них не усвідомлює, що існує певна межа залучення їх в господарський обіг, переступ через якого призведе до втрати природними ресурсами регенеративних і асимілятивних властивостей. Світ загалом повинен обмежити надмірне споживання та боротися з консюмеризмом. Якщо їх не подолати, це, на думку багатьох аналітиків, призведе до загибелі цивілізації через надмірне виснаження природних, і насамперед, енергетичних, а також водних ресурсів, надмірного накопичення відходів, що забруднюють довкілля та сукупно впливають або навіть визначають погіршення клімату [6, с.13].

Загалом ми поділяємо думку тих учених, які вважають, що приватна форма власності на природні ресурси в свій час змогла забезпечити прорив у розвитку багатьох країн світу, спричинила значно вищий економічний рівень функціонування багатьох національних економік. Водночас, керуючись інтересами усього суспільства, ми твердо переконані в тому, що природно-ресурсний потенціал, який не є рукотворним і призначений Світовим Розумом для потреб життя усіх землян, не може перебувати в приватному володінні. Понад те, як засвідчують останні політичні події, приватизація в природно-ресурсній сфері призвела до посилення антагоністичних суперечностей в Україні, потреби проведення повторного перерозподілу природних ресурсів із метою задоволення інтересів усього суспільства. Недопущення саме такого сценарію розвитку потребує перегрупування, перезавантаження влади на всіх ієрархічних рівнях. За інших умов фінансування потреб збереження екології природних ресурсів приречене на невдачу. Повинна бути повернута довіра до державного чиновника, що потребує проведення не косметичних, а радикальних трансформацій усього владного кадрового олімпу. З цього приводу В. Геець зазначає, що в Україні низький рівень інституціональної довіри до таких складових, як держава (уряд і місцеві органи влади) та бізнес, а засоби масової інформації, котрі мають високий рівень довіри, дуже часто підконтрольні державі, бізнесові або їх взаємозалежним олігархічним неінституціональним об'єднанням, не виключається їх безвідповідальна

поведінка стосовно майбутнього, що зумовить повторення кризи, а також нерациональне використання природних і суспільних ресурсів шляхом обману [6, с. 13]. На наше переконання, навіть забезпечивши належне фінансування потреб збереження екології природних ресурсів, без радикальних трансформацій у владних структурах, люстрації чиновників організувати сучасне використання, збереження, відновлення та охорону природно-ресурсного потенціалу в Україні неможливо.

Індикатором, який дає можливість оцінити достатність фінансового забезпечення відтворення природних ресурсів, включаючи кошти на збереження екології, слугує динаміка капітальних інвестицій та поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища. Для потреб аналізу скористаємось офіційними даними статистики Івано-Франківської області, яка достатньо повно репрезентує Карпатський макрорегіон (табл. 1).

Таблиця 1

**Капітальні інвестиції та поточні витрати
на охорону навколишнього природного середовища***

	2000	2005	2008	2009	2010	2011
Капітальні інвестиції та поточні витрати, млн. грн., у тому числі:	59,4	157,4	465,6	306,1	285,2	331,2
капітальні інвестиції,	9,9	41,2	315,3	193,9	136,9	106,1
з них капітальний ремонт	5,4	5,0	177,4	96,7	7,9	67,4
Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища, млн. грн.	49,5	116,2	150,3	112,6	148,3	225,1
відсотків до попереднього року	115,6	100,2	198,8	65,7	93,2	116,1
Частка витрат, на охорону навколишнього середовища за рахунок коштів держбюджету, відсотків у капітальних інвестиціях	-	9,0	61,8	53,7	81,9	40,8
у поточних витратах	0,8	1,0	8,3	8,3	7,8	5,5

*Джерело: [7,с.115]

Дані табл. 1 засвідчують значну мінливість обсягів фінансування капітальних інвестицій та поточних витрат для потреб охорони навколишнього природного середовища. Негативно слід розцінити зменшення за останні 5 років обсягів фінансування капітальних інвестицій.

Судячи зі структури капітальних інвестицій, які направлялись на покращення екології, найбільшу питому вагу в їхньому складі займали витрати на захист і реабілітацію ґрунту та підземних і поверхневих вод, а також інвестування охорони атмосферного повітря і клімату. Всі інші напрями фінансувались у досліджуваному періоді значно гірше (табл. 2).

Особливо це стосується обсягів капітального фінансування науково-дослідних робіт природоохоронної діяльності, зважаючи на те, що результати наукових досліджень в більшості країн слугують ключем до розв'язання

ФІНАНСИ

завдань збереження екології. Саме наука, освіта, знання, інтелект забезпечують збереження та охорону природних ресурсів, сприяють покращенню й збереженню екології. На жаль, ми не використовуємо знання, які маємо, оскільки надто багато людей, наділених владою – політиків, державних чиновників, а також більш численний клас тих, які говорять, і тих, які пишуть і формують суспільну думку, – з різних причин віддають перевагу тому, щоб забути уроки історії та висновки декількох поколінь економістів і замінити пізнання, які далися великою працею, на ідеологічно і політично зручні упередження [8].

Таблиця 2

Структура капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища за напрямками, % *

	2000	2005	2008	2009	2010	2011
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
За напрямками на: охорону атмосферного повітря і клімату	41,2	71,8	32,2	26,4	8,3	32,4
очищення зворотних вод	17,4	17,5	5,8	9,7	39,7	13,3
поводження з відходами	10,6	7,7	3,0	6,7	3,9	3,3
захист і реабілітацію ґрунту підземних і поверхневих вод	30,8	2,7	58,1	55,6	11,0	46,2
зниження шумового і вібраційного впливу	-	-	-	-	-	-
збереження біорізноманіття і середовища існування	-	0,3	0,3	0,8	0,0	0,0
радіаційну безпеку	-	-	-	-	-	-
науково-дослідні роботи природоохоронного спрямування	-	-	0,5	0,5	0,1	4,6
інші напрями природоохоронної більшості	-	-	0,1	0,3	37,0	0,3

*Джерело: [7, с. 117]

Недооцінювання ролі і значення науки, про що засвідчує хронічне її недофінансування, слід вважати однією з вагомих помилок, допущених на шляху розв'язання завдань збереження й поліпшення екології. Всі інші напрями фінансування є похідними відносно освіти й науки. Ігнорування, недооцінювання цих вимог позбавляє можливостей належної організації відтворення природних ресурсів, включаючи збереження екології. Атмосферне повітря, земельні, лісові та водні ресурси, корисні копалини, рослинний і тваринний світ можуть бути збережені, захищені, відновлять свої регенеративні й асимілятивні властивості лише завдяки новітнім науковим дослідженням і розробкам. Ми твердо переконані в тому, що перманентне нарощування обсягів екологічних платежів, штрафів, інших адміністративних санкцій, які нині набувають широкого поширення, не може слугувати дієвим інструментом призупинення забрудненості й засміченості землі, лісу, води,

атмосферного повітря тощо. Це аксіома, яку слід усвідомити при визначенні напрямів фінансування, побудови фінансової стратегії, встановленні обсягів фінансування природоохоронної діяльності.

Нині, як засвідчують офіційні дані статистики, цільовим джерелом витрат потреб фінансового забезпечення збереження та покращення екології слугують надходження від екологічних платежів. Зокрема, в Карпатському макрорегіоні витрати на охорону навколишнього середовища, включаючи екологічний податок, у 2011 році склали (табл. 3):

Таблиця 3

Витрати на охорону навколишнього природного середовища та екологічний податок у Карпатському макрорегіоні в 2011 р. *

тис. грн.

	Екологічний податок		Капітальні інвестиції	Поточні витрати
	Пред'явлений до сплати	Фактично сплачений		
Україна	1990046,6	1825411,1	6451034,6	12036950,9
Закарпатська	3510,8	3003,6	8436,6	54730,6
Івано-Франківська	126597,0	114310,7	106125,0	225112,8
Львівська	203659,7	185969,9	97006,9	183611,9
Чернігівська	2133,8	2183,7	17581,9	47031,2
Разом по макрорегіону	335901,3	305467,9	229150,4	510486,5

*Джерело: [7, с. 144]

Судячи з табл. 3, найбільш питому вагу в складі витрат займали поточні витрати, які в 2,2 рази перевищили обсяг капітальних інвестицій та в 1,67 – суми фактичного сплаченого податку. Практично екологічний податок разом із капітальними інвестиціями дорівнював обсягу поточних витрат. Означене переконує про асиметричність чинного механізму витрат на охорону навколишнього середовища. Негативно слід оцінити також заборгованість, яка виникла в зв'язку з несплатою екологічного податку.

Офіційна статична інформація переконливо свідчить про потребу формування якісно нової структури витрат на охорону природного середовища та запровадження більш радикальних засобів впливу до тих суб'єктів діяльності, які мають заборгованість по сплаті екологічного податку. В структурі витрат слід радикально збільшити величину коштів, які необхідно спрямовувати як капітальні інвестиції з метою кращого фінансового забезпечення збереження екології природних ресурсів.

Висновки. Надмірне зростання антропогенного та техногенного навантаження на природно-ресурсний потенціал значно активізувало потребу прийняття заходів збереження й покращення екології. Охорона природоресурсної сфери, побудова нових відносин між людиною і природою потребує адекватного фінансового забезпечення. Офіційні статистичні дані засвідчують, що нині природні ресурси Карпатського макрорегіону не

забезпечуються достатніми обсягами грошових коштів капітального спрямування. Крім того взаємовідносини між природою та людиною не сприяють збереженню та поліпшенню природних ресурсів. Не забезпечує належну організацію відтворення природно-ресурсного потенціалу держава, передусім державні чиновники, якими формується політика, що нині спрямовується на лобіювання інтересів окремих олігархічних груп, які часто є власниками земельних масивів, лісових і водних ресурсів тощо. Зокрема, в Карпатському макрорегіоні, передусім у його гірській місцевості, власниками екзотичних земельних угідь, лісових і водних ділянок, надр, у яких знаходяться запаси нафти, газу, нині є високопоставлені державні чиновники, що далеко проживають за його межами. Зрозуміло, що за чинних засад володіння й розподілу земельних угідь, лісових і водних ресурсів вести мову про належне фінансове забезпечення екології природних ресурсів, забезпечення соціальної справедливості не можна.

Означене переконливо свідчить про потребу створення в Україні нових засад фінансування, які би формували усвідомлену потребу бережливого ставлення усіма категоріями громадян до природних ресурсів. Більш ніж очевидно, що збереження екології потребує формування в суспільстві нових цінностей світосприйняття. Передусім це стосується формування засад духовності на противагу домінуючим грошовим інтересам, які пронизують нині абсолютну більшість громадян країни. Дослідження також засвідчують, що того обсягу грошових коштів, який виділяється нині в Україні для потреб інвестування на охорону навколишнього природного середовища, недостатньо. Таку структуру затрат на охорону навколишнього природного середовища слід вважати асиметричною.

За справними цифрами фінансового забезпечення збереження екології природних ресурсів в Україні чітко простежується відсутність конкретного плану дій, який би забезпечував не лише бережливе й раціональне їх використання, а й результати належного його збереження. Однією з причин, яка негативно впливає на розв'язання проблеми екології, є недооцінка суспільством науки, наукових досліджень природоохоронного спрямування. Частка капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища в Карпатському макрорегіоні практично не досягає одного відсотка. Це при тому, що високорозвинуті країни світу вже тривалий час надають перевагу розв'язання проблем збереження і покращення екології природних ресурсів саме науковим знанням. Означене переконливо засвідчує потребу радикально змінити засоби і напрями, структуру фінансування затрат, які би реально, дієво сприяли збереженню, використанню та охороні природоресурсної сфери, поліпшенню їхнього екологічного стану.

Список використаних джерел:

1. Геєць В. М. Конфігурація геополітичної карти світу та її проблемність / В. М. Геєць // Економіка України. – 2011. – № 1 – С. 4–15.
2. Федулова Л. І. Інтеграція наукового потенціалу України в міжнародний науково-технологічний простір / Л. Федулова, Т. Юхновська // Економіка і прогнозування. – 2013. – № 3. – С.84–104.
3. Мунтиян В. Информационная парадигма : монографія / В. Мунтиян. – К. , 2006. – С. 37.
4. Попова О. Л. Оцінка суспільних збитків і розміру відшкодування за погіршення якості сільськогосподарських земель / О. Попова // Економіка України. – 2013. – № 3. – С. 47–56.
5. Колодко Гж. Неoliberalизм и мировой экономический кризис // Гж. Колодко // Вопросы экономики. – 2010. – № 3. – С. 56–64.
6. Геєць В. М. Посткризові перспективи та проблеми розвитку економіки України й Росії (макроекономічний спектр) / В. Геєць // Фінанси України. – 2011. – № 2. – С. 11–23.
7. Довкілля Івано-Франківщини у 2011 році : статистичний збірник / Головне управління статистики в Івано-Франківській області; Відп. за вип. О. Зброй. – Івано-Франківськ, 2012. – 177 с.
8. Кругман П. Выход из кризиса есть! / П. Кругман ; [пер. с англ. Ю. Гольдберга]. – М. : Азбука Бизнес, Азбука Аттикус, 2013. – 320 с.

References:

1. Heyets, M. Configuration geopolitical cards World and its problematic (2011). Ekonomika Ukraine [Economy Ukraine], vol. 1, pp. 4–15 (in Ukr.).
2. Fedulova, L.I. (2013). The integration of the scientific potential of Ukraine in the international scientific and technological space. Ekonomika i prohnozuvannia [Economy and forecasting], vol. 3, pp. 84–104 (in Ukr.).
3. Muntiyani, V. (2006). Informacionnaja paradigma [Information paradigm]. K., p. 37 (in Russ.).
4. Popov, O.L. (2013). Assessment of social losses and the amount of compensation for the deterioration of the quality of agricultural land. Ekonomika Ukraine [Economy of Ukraine], vol. 3, pp. 47–56 (in Ukr.).
5. Kolodko, T. (2010). Neoliberalism and the global economic crisis. Voprosy jekonomiki [Problems of Economics], vol. 3, pp. 56–64 (in Russ.).
6. Heyets, M. (2011). Postcrisis Prospects and problems Development Economy Ukraine and Russia (Macroeconomic range). Finansy Ukraine [Finance Ukraine], vol. 2, pp. 11–23 (in Ukr.).
7. Department of Statistics in the Ivano-Frankivsk region (2012). Environment Ivano-Frankivsk region in 2011, Statistical Yearbook. Ivano-Frankivsk, 177 p. (in Ukr.).
8. Krugman P. (2013). Vyhod iz krizisa est'! [Exit of crisis there!] [transl. English. J. Goldberg]. ABC Business, ABC Attykus, Moscow, 320 p. (in Russ.).

УДК 336. 14: 352 (045)

Т.А. Далевська,Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ**ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНИХ БЮДЖЕТІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ***Анотація*

У статті розглянуто теоретичні аспекти визначення суті поняття «видатки бюджетів місцевого самоврядування» та обґрунтовано значення місцевих бюджетів у соціально-економічному розвитку регіонів. Досліджується сучасна організація фінансових потоків в органах місцевого самоврядування. Акцентовано увагу на тому, що бюджетам місцевого самоврядування України притаманна досить чітко виражена соціальна спрямованість. Особлива увага відведена потребі організації видатків на капітальне відтворення, інвестиції, благоустрій територій адміністративних одиниць тощо. Проведено аналіз фінансування видатків Вінницької та Львівської областей, а також розглянуто їх соціальну спрямованість. Проаналізовано напрями використання бюджетних ресурсів органами місцевого самоврядування за 2013 рік за видатками порівняно з минулим роком. Зазначено, що видатки на соціально-культурну сферу становлять значну частину всіх видатків бюджетів місцевого самоврядування загалом.